

Karjalan sivistysseuran johtokunta

Aleksis Lahelma

Mikko Mattinen

— 60 vuotta täyttää varatoumari Aleksis Lahelma 7. 3. 73 Helsingissä. Hän on syntynyt Alavudella, Etelä-Pohjanmaalla, mutta viettänyt osan lapsuuden ajastaan isiensä maaperällä, Vienassa, Vuokkiniemellä. Varsinaisen elämäntyönsä hän on suorittanut Suomen Työnantajain Yleisessä ryhmässä ollen tällä hetkellä sen varatoimitusjohtajana. Seuramme piirissä hän on suorittanut mittavan päivätyön, on ollut lähes 30 vuotta johtokunnan jäsenenä, tästä ajasta seuran puheenjohtajana 1953—1961.

— 50 vuotta täytti Ville Mattinen Oy:n toimitusjohtaja Mikko Mattinen 17. 2. 73 Helsingissä. Hän on Ville ja Aino Mattisen poika. Suku on kotoisin Vienan Vuokkiniemeltä. Hän itse on osoittanut vakavaa kiintymystä karjalaista kulttuuria kohtaan. Hänet valittiin seuramme johtokunnan jäseneksi viime vuoden vuosikokouksessa.

Seuramme johtokunnan onnittelet esittivät Boris Karpela ja Kosti Pamilo.

MERKKIPÄIVIÄ

— 98 vuotta täytti lehtori Eliel Wartiainen 19. 2. 73 Helsingissä. Hänen elämäntyönsä on kalevalaisen hengen läpitunkema. Sortavalan vuosinaan hän oli monessa mielessä napamies. Hän oli voimistelunopettaja, johon ammattiin valmistui v. 1898. Tätä virkaa hän hoiti 40 vuotta (1898—1938). Hän oli innokas suojeluskuntamies, talvisodan aikana Sortavalan suojeluskunnan päällikkönä. Hän oli erämies. Hän oli laulumies. Hän oli Raja- ja Kauko-Karjalan ja sen kansan vankka ystävä. Varsin merkittävä on hänen kirjallinen tuotantonsa: Metsämiehen muistelmia, Shemeikka, Taikamaitten kansaa, Karhunajolla Kaukokarjalassa ja Honkavaaran partiopojat. Hän on kirjoittanut teoksen Kun haltiat elävät ja laatinut myös Muistojen kirjan I ja II, joihin on koottu henkilötiedot edesmenneistä huomattavista laatokankarjalaisista. Moniin kokoomateoksiin hän on laatinut Sortavalaa ja Laatokan-Karjalaa esittäviä kirjoituksia.

Heimoveli Eliel on syntynyt Kurkijoella. Kuulin hänen muutama vuosi sitten nimittävän itseään »urisevaksi ukoksi», vanha laulumies kun on. Meistä hän on karjalainen tervaskanto, joka ansaitsee syvimmän kunnioituksemme.

— 90 vuotta täytti Maria Borisoff, o.s. Huotilainen Porin Yterissä 2. 2. 73. Hän on syntynyt Kurkijoella ja joutunut avioon Hiitolan Kilpolaan.

Mainittakoon, että etunimenä Boris, karjalaksi Borissa oli Aunuksessa, Vienassa ja Laatokan Karjalan ortodoksisilla seuduilla melko tavallinen. Myöskin sukunimenä Borisoff, karjalaismuotoisena Borissainen sitä käytettiin melko usein.

— 90 vuotta täytti Simo Inkeroinen 3. 2. 73 Hämeenlinnassa. Hän on kotoisin Salmista.

— 80 vuotta täytti Agafia Rysä, o.s. Rotta 4. 2. 73 Nurmeksessa. Hän on syntynyt Suojärvellä.

— 50 vuotta täytti insinööri Reino Jokiranta 9. 11. 1972 Oulussa. Hän on syntynyt Paltamossa. Suku on kotoisin Vianan Uhtualta. Iltatouhujaisissa oli mukana isä Ontrei ja paljon karjalaisia. »Kaikki karjalaiset laulut laulettiin», oli erään juhlavieraan kommentti.

»Karjalaine rahvas soittaa da laulaa»:

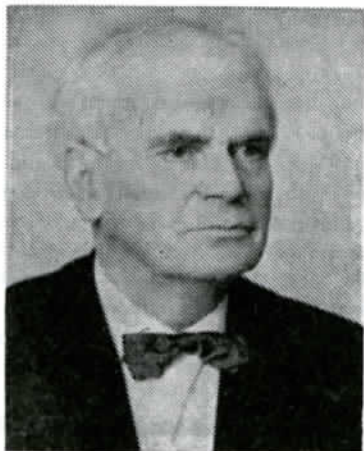
**HELSINGIN SUOJARVELAISTEN ry:n
25-VUOTISJUHLA**

pidetään 18. 3. -73 alkaen klo 16 TVK-talon juhlasalissa, Töölöntullinkatu 8, Helsinki 25

JUHLAOHJELMA:

- Kuorolaulua, Suojärven Pajattajat, johtaa Teppo Siili
- Murrelauluja, Pajoniekat-yhtye
- Kansantänhuja, tanhuyhtye Prissa-koltsijat
- Historiikki
- Ansiomerkkien jako
- Kahvitarjoilu

TOIVOMME RUNSASTA OSANOTTOA

Eino Orkamo

— 85 vuotta täytti lääninneuvos varatuomari Eino Orkamo 2. 2. 73 Helsingissä. Hän on syntynyt Taipalsaarella. Hän on toiminut notaarina Viipurin hovioikeudessa. Parhaat vuotensa hän on viettänyt Impilahdella toimien siellä asianajajana, Salmin kihlakunnan henkikirjoittajana ja kruununvoutina.

Hän on edelleenkin aktiivisesti mukana eräiden pääkaupungin laatokankarjalaisten seurojen toiminnoissa.

Lääninneuvos Orkamon erikoisharrastuksena on filsofinen ja esteettinen sekä elämäntakirjallisuus sekä runosäkeitten sepittäminen. — Merkkipäivänään hän oli matkoilla.

— 80 vuotta täyttivät Härkösen Taina 18. 1. Outo-kummussa ja Juho 19. 1. 73 Maljasalmella. Molemmat ovat kotoisin Suistamolta.

— 80 vuotta täytti Anna Väinö, o.s. Plattonen 3. 2. 73 Oulussa. Hän on syntynyt Impilahdella.

— Elsa Teirivaara täytti 70 vuotta 13. 12. 1972. Hän on syntynyt Loviisassa 13. 12. 1902. Nuoruutensa hän vietti setänsä, kanttori Oskari Tillin perheessä Viipurissa, jonka perhe joutui jättämään talvisodan viimeisimpinä päivinä, kun liekit jo nuolivat Viipuria. Viimeisten puolustusotiemme aikana hän oli koko ajan rintamalottana. Hän on naisjaostomme ahkera jäsen, jonka käsistä ovat lähteneet monet kauniit käsityöt.

Karjalan Sivistysseuran johtokunnan piirissä on ollut juhlapäiviä:

— 70 vuotta täytti Aleksanteri Homanen 27. 9. 72 Lieksassa. Hän on syntynyt Repolassa Saarenpään kylässä.

— 70 vuotta täytti Katri Tunttunen, o.s. Triihponen, 18. 12. 72 Lieksassa. Hän on syntynyt Repolan Saarenpään kylässä.

70 vuotta täytti maanviljelijä Johannes Honkalo 23. 2. 73 Keitelelen Kumpuselässä. Hän on syntynyt Aunuksen Munjärvellä.

— 65 vuotta täyttää 5. 4. 73 Jussi Ahopelto Lappualla. Hän on syntynyt Vuokkiniemellä.

TUONILMAISIIN OVAT SIIRTYNEET:

Everstiluutnantti Lauri Hendunen

Lappeenrannan Sotilaspiirin päällikkö yleisesikunta-everstiluutnantti Lauri Juhani Hendunen kuoli Lappeenrannassa Etelä-Saimaan Keskussairaalassa 28. 12. 1972. Hän oli syntynyt Kivennavalla 9. 3. 1925.

Mari Nykänen (istumassa toinen vasemmalta) yhdessä (jo tuonilmaisiin siirtyneen) miehensä, seitsemän poikansa, kolmen tyttärensä, kahden vävynsä, kahden minniänsä ja muutaman bunukkansa kanssa. Kuva on vuodelta 1959, jolloin yksi pojista vihittiin. Kuvan valitsi Onttoni Miihkali.

— Mari Nykänen, o.s. Huovinen, kuoli 21. 10. 72. Hän oli syntynyt Suomussalmen vienalaiskylässä, Kuivajärvellä Hilippä ja Domna Huovisen eloon jääneistä toiseksi vanhimpana lapsena ja tyttärinä keskimäärin 25. 2. 1904. Hän solmi avioliiton Akonlahdessa syntyneen ja Sotkamon muuttaneen Juhon Nykäsen kanssa v. 1924. He asuivat Sotkamon Rimpilänniemellä koko avioliittonsa ajan ja suorittivat elämäntyönsä maatilallaan kasvatellen suurta perhettään Juhon harjoittaessa toisena ammattina kauppa. Juhon kuoli 11. 5. 1971. Tuonilmaisiiin lähtijät jättivät jälkeläisilleen valoisan muiston ja hyvän esimerkin heimoperinteiden vaalimisesta ja elämäntehtävän rehdistä täyttämisestä.

— Kauppaneuvoksetar Maria Mauranen o.s. Törhön kuoli 18. 1. 73 Nurmeksessa. Hän oli syntynyt Repolassa 18. 8. 1885.

— Paavo Pälli kuoli 20. 1. 73 Helsingissä. Hän oli syntynyt Ylivieskassa 23. 2. 1904. Suku on kotoisin Uhtualta. Hänen äitinsä Irene oli seuramme perustajan Paavo Ahavan, »Karjalan Paavon» sisar. Paavo kävi Turun piirustuskoulun ja toimi retusiojuna useita kymmeniä vuosia Otavan syväpainossa. Hän oli tunnetun nuoren polven viulunsoittajamme Olavi Pällin kasvatusisä. Olavi on hänen veljensä poika. Paavolla oli sisaruksia 13, osa Amerikassa, osa Ruotsissa. Paavon harrastuksina olivat maalaus ja kanteleensoitto. Mainittakoon, että Pällijä ja Pällisiä on vielä Uhtualla ja muualla Neuvosto-Karjalassa.

MARI NYKÄSEN MUISTOLLE

Katkennut on elontiesi,
Kuivajärven kaunis Mari.
Kylmennyt on kotillesi,
edessäsi tuonen kari.

Itkuvirttä tekis mieli
tässä laillas sovitella.
Muttei laula enää kieli
kuten muinoin Kalevalla.

Sukujuurta olit Vienan,
muistos kaunis, mainees hyvä.
Kannettuinen kuulun Domnan,
surumme on suuri, syvä.

Tyttäret ja pojat omat,
sisaresi, veikkosesi —
kaikki orvot onnettomat
syksyisellä haudallasi.

Rauha sinun tomullesi,
kukka kallis Karjalan.
Multa kevyt arkullesi,
armo suuri on Jumalan.

Onttoni Miihkali

— Toimitusjohtaja Feodor Tarma kuoli Joensuussa 22. 1. 73. Hän oli syntynyt Lieksassa 5. 8. 1914. Suku on kotoisin Vienasta.

Vilho Ryymin

Yrjö Levonen

— Lämminhenkinen karjalainen, itäkarjalaisen murteen oivallinen tuntija, musiikinopettaja Vilho Ryymin kuoli 16. 12. 72 Lohjalla. Hän oli syntynyt 7. 4. 1915 Suistamolla, suorittanut Sibelius-Akatemian konservatorion kurssin sekä musiikinopettajaseminaarin. Lisäksi hän suoritti ortodoksisen kirkollishallituksen kanttorikurssin sekä uskonnonopettajatutkinnon kansa- ja oppikouluja varten. Musiikinopettaja Ryymin toimi Suistamon seurakunnan kanttorina, Itä-Karjalan kansanopiston uskonnonopettajana ja Kanneljärven kansanopiston musiikin- ja harjoitusaineiden opettajana vuodesta 1959 lähtien sekä ortodoksisena uskonnonopettajana vuodesta 1960 Lohjan yhteislyseossa. Hän johti useita kuoroja, mm. Savonlinnan Mieslaulajia ja Lohjan Miehiä. Hän sävelsi ortodoksisia kirkkolauluja ja sovitti karjalaisia kansanlauluja seka- ja mieskuoroille. Hän myös levytti Karjalan lauluja.

Jatkosodan aikana hän toimi valistusupseerina Paate-neessa. Tällöin hänellä oli oivallinen tilaisuus tutustua Pohjois-Aunuksen laulusävelmiin. Hän merkitsi muistiin näitä kansanlauluja ja sovitti niitä seka- ja mieskuoroille. 1943 häneltä ilmestyi kirjanen »Seesjärven laulu», Paatene, V. Ryymin—K. Kajava ja v. 1962 ilmestyi musiikkitalo Westerlundin kustantamana vihkonen »Raja- ja itäkarjalaisia kansanlauluja», koonnut ja sovittanut Vilho Ryymin. Hän uudisti kansanopistojen laulukirjan ja se ilmestyi »Nuoret laulajat» nimisenä 1968. Hän itse tuli radion välityksellä tunnetuksi oivallisena itäkarjalaisten laulujen esittäjänä.

Rehtori Matti Kähäri on hänestä lausunut: »Opettajana Vilho Ryymin ei tyytynyt yksinomaan välittämään oppilailleen tietoa opetusaineen sisältämästä aihepiiristä. Hän halusi kasvattaa nuorissa vastuuntuntoa ja innostaa heitä toimimaan myöskin yhteisten asioiden, ennen kaikkea isänmaan hyväksi.»

— Maanviljelijä Johannes Mara kuoli 7. 11. 72 Anjalassa. Hän oli syntynyt Suojärvellä 14. 1. 1896. Hän suoritti elämäntyönsä viljellen sukutilaan kotipitäjässä ja evakkotilaansa Paltamossa. Uutterasti hän osallistui yhteiskunnallisiin tehtäviin syntymäpitäjässään ja Paltamossa. Hänellä oli sekä kunnallisia että ent. seurakunnan luottamustehtäviä. Karjala ja karjalaisuus olivat hänen sydäntään lähellä. Hän oli paikallisen karjalaisseuran innokas jäsen ja puheenjohtaja sekä Suojärven pitäjäseurassa johtokunnan jäsen ja varapuheenjohtaja.

— Yrjö Levonen, valistunut kansanmies, karjalainen patriootti, kuoli Vaasassa 8. 12. 1972. Siunauksen toimitti Kauhavalla kirkkoherra Leo Iltola. Omaiset, sukulaiset sekä heimoveljiä ja -sisaria oli saattamassa vainajaa viimeiseen leposijaan Kauhavan uudella hautausmaalla.

Yrjö oli syntynyt Aunuksen Pyhäniemessä 20. 4. 1900. Lapsuutta riitti kauniin Pälljärven rantamalla 17 vuotta. Kaksivuotisen palvelun jälkeen Englannin Legioonassa tuli siirto Suomeen.

Perheen hän perusti Suojärvelle, kolme poikaa ja kaksi tyttöä vaimon lisäksi. Tehdastyön ohella hän osallistui vaimonsa kanssa Välikylässä toimivan Karjala-kerhon toimintaan ollen puheenjohtajanakin.

Sotien jälkeen perhe muutti Kauhavalle, mutta itse hän joutui hakemaan työtä muualta. Oltuaan rautateiden rakennusosaston palveluksessa, myöhemmin työnjohtajana, hän siirtyi eläkkeelle vuonna 1962.

Omakotitalo ja puutarhaviljely sekä huonekalujen teko yhdessä vaimon kanssa antoi eläkeläiselle sen tyydytyksen ja perhe-elämän, jonka sodat ja työskentely muualla olivat keskeyttäneet pitkäksi aikaa.

Hän toimi Kauhavan Tiistaiseuran puheenjohtajana 9 vuotta. Vaasan Ortodoksisen seurakunnan kirkkovaikkuus- tuon hän kuului monen vuoden ajan.

Metropoliitta Johannes myönsi hänelle Kirkollisen Siunauksen 8. 10. 1971. Heimoasioista puhuttaessa Yrjö oli aina lämmin, mutta kiihkoton. Ennen kuolemaansa hän kirjoitti muistiin palan heimonsa synkkää historiaa. Yrjö oli tykkimiehenä englantilaisten alueella Muurmannin rintaman karjalaisvoittoisessa JR 12:ssa (dvenatsati polk.) Rintaman luhistuttua sen venäläinen komentaja ilmoitti, että hän antaa vapaat kädet alaisilleen: jäädä paikoilleen, lähteä kotiin tai Suomeen. Suurin osa karjalaisista valitsi viimeisen vaihtoehdon. Matka oli vaikea. Porajärven Soutjärvellä (Soudärvi) oli vähäinen suomalainen rajavartiajoukko. Neuvostoarmeijan vahva joukko-osasto halusi vangita perääntyjät. Perääntyjät saivat aseensa, joita oli paljon, takaisin. Käytiin niissä oloissa ainutlaatuinen taistelu. Kertomus on karu, mutta pikkutarkka ja elävä. »Minä» puuttuu lähes kokonaan. Yksi Karjalan historian tuntijoistamme on lukenut nuo lyhyet muistelmat ja ykskantaan lausunut: »Siinä on Itä-Karjalan tuntematon sotilas.»

Kuva Klaudia Kahelsen siunaustilaisuudesta Helsingissä.

— Fenja Sailovuori kuoli 16. 9. 72 Kemissä. Hän oli kotoisin Aunuksesta, Tiutian lyydiläiskylästä, syntynyt 14. 9. 1891. Ennen talvisotaa hän toimi suojärveläisen I. J. Karpoffin tavaratalon talousapulaisena ja vuodesta 1936 emännöitsijänä.

Fenja oli ahkera ahertaja. Ollessaan emännöitsijänä isäni talossa hän ei säästänyt vaivojaan eikä laskenut tuntejaan. Isäni kuoltua Fenja oli tavallaan äitipuoleni. Kertaakaan emme sanoneet toisillemme pahaa sanaa. Ainoa tytär oli hänen silmäteränsä. Talvisodan hyökkäykset erottivat meidät ainiaaksi. Oma tieni kulki »ylimääräisiin kertausharjoituksiin» ja Fenjan, kuten monen muun suojärveläisen, vaikealle evakkopolulle. Muistelen kiittäen. — B. K.

— Mikko Nehvonen kuoli 16. 12. 72 Pateniemellä. Hän oli kotoisin Munjärven pitäjästä, Aunuksesta. Hänet jäi vaimo ja 11 lasta, 9 poikaa ja 2 tytärtä, kaikki aikuisia. Kuusi poikaa oli saapunut hautausmaalle Ruotsista käsin.

Kangaslampi: opettaja Valde Larinmaan jäihin hukuneen pikkupoikansa Eliaan haudalle rakentama karjalaisaiheinen risti.

— Jooseppi Toivokainen kuoli 7. 12. 72 Helsingissä. Hän oli syntynyt Inkerin Tuutarissa 12. 8. 1888. Mainittakoon, että hänen kolme poikaansa osallistuu seuramme kyykkäkerhon toimintaan ja Oskari-pojalla on suuria ansioita siitä, että kyykkäpeli on voimallisesti iskeytymässä myös inkeriläisten keskuuteen.

— Eudokia Kavassuo, ent. Gauriloff, o.s. Salli (Sallijeff) kuoli 26. 9. 72 Veitsiluodossa. Hän oli syntynyt v. 1901 Aunuksessa, Mäntyselän pitäjän Pyhäniemen kylässä. Hän toimi työntekijänä Veitsiluoto Oy:ssä. Sodan aikana olo lottana kotimaakunnassa Karhumäen suunnalla.

— Anna Usti kuoli 10. 12. 72 Helsingissä. Hän oli syntynyt 2. 1. 1904 Impilahdella. Hän kuului lehtemme ystäväpiiriin, toimi aktiivisesti pääkaupungin impilahtelaisten seurassa, oli tunnettu hyvänä piirakkamestarina, osallistui v. 1966 retkeemme Ruotsin karjalaisten heimojuhliin.

PAASTOAMINEN on terveellistä, se lisää ikää. Heinäveden kunnan vanhin naisasukas on Lintulan ja miesasukas Valamon luostarissa. Näin todisti Lintulan luostarin valvoja, nunna Antonina. Mielestäni paastaminen lisää myös henkistä ryhtiä, lausui lehtemme nimi-merkki Briha.

KUNNIAMERKIT: eräät radikaalipiirit tuomitsevat kaikki kunniamerkit pannaan »porvarillisuuden» tuotteina. Tiedämme, että Venäjän kommunistivallankumouksen tekijät tuomitsivat kunniamerkit hornan kiitaan. Kuinka on tilanne nyt? Heraldikko Olof Eriksson on Demari-lehdessä antanut väkevän vastauksen:

Mitä sitten tulee kunniamerkkien »porvarillisuuteen» mihin useimmat haastatellut viittasivat, niin suosittelen selattavaksi teosta »Eurooppalaiset kunniamerkit värikuvina», suomenkielinen painos. Sieltä selviää mm., että jo 9. 9. 1918 Leninin aloitteesta perustettiin Punaisen lipun ritarikunta. Tällä hetkellä on Neuvostoliitossa 15 eri ritarikuntaa, joille kullakin on useita eri arvoisia kunniamerkkejä. Puolan kansantasavallalla on 7 ritarikuntaa, Bulgariassa 7, Romaniassa 4, Unkarissa 9, Tshekkoslovakiassa 5, DDR:ssä 4, Albaniassakin 7 ja Jugoslaviassa 3. Muista tasavalloista mainittakoon vallankumousten edelläkävijä, Ranska, jossa on yli 20 ritarikuntaa. Norjan kuningaskunnassa on vain yksi ritarikunta ja 3 erillistä ristiä. Suomessa jakaa kunniamerkkejä rauhan aikana vain 2 ritarikuntaa.

SIPULIA: Erikoistuminen on maataloutemme tämän hetken kysymys. Pohjoiskarjalainen Asser Pietarinen, Rääkkylä, jonka peltohehtaariala on 10 ha, sai tänä vuonna 4 hehtaarin alalta keskisadoksi 13.000 kiloa eli yhteensä noin 52.000 kiloa. On sipulia kerrakseen!